

Predeal in druge važne postojanke zavzete.

A v s t r i j s k o u r a d n o p o r o č i l o o d t o r k a.

K.-B. Dunaj, 24. oktobra. Uradno se danes razglaša:

V zhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Avstro-ogrške in nemške čete vzele so včeraj po ljutih bojih kraj Predeal in so vjele 600 Rumunov. Južno od prelaza Roter Turm bil je v zadnjih dneh močni rumunski odpor zlomljen.

Italijansko bojišče. Ob pri-morski fronti traja italijanski ogenj iz topov in min naprej; zlasti na kraški visoki planoti se vršijo mestoma luti artiljerijski in minski boji. Naši letalci obmetali so veliko trénko taborišče pri Savogna uspešno z bombami.

J u ž n o - v zhodno bojišče. Ob Vojusu nobeni dogodki.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Plen zmage pri Constanzi.

6700 vjetih, 12 topov, 52 strojnih pušk.

Nemško uradno poročilo odtorka.

K.-B. Berlin, 24. oktobra (W.-B.). Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Kakor 22. bil je tudi 23. oktober dan največjega razvilitka sil. Da bi za vsako ceno predeli, nadaljevali so Anglezi in Francozi svoje, z močnimi silami peljane napade. Doživeli so vkljub svoji vporabi množic severno od Somme težki kravavi poraz. Glasom poročila od fronte ležijo zlasti zapadno od Le Transloya cele vrste mrtvih druga na drugi. Zadržanje naših čet je vzvišeno nad vsako hvalo. — Južno od Somme se pripravljeni francoski sunek v oddelku Ablaincourt-Chaulnes v našem uničevalnem ognju ni mogel razviti. — Armada prestolonašlednika. Svoje napade ob Sommi hotel je nasprotnik z napadi pri Verdunu podpirati. Naše postojanke na vzhodnem bregu Maase ležajo so pod krepkim artiljerijskim ognjem. Sovražna infanterija bila je po močnem artiljerijskem učinku v svojih jarkih držana. Napadalni poskusi so s tem preprečeni.

V zhodno bojišče. Od morja do gozdnih Karpat nobeni večji dogodki. — Fronta nadvojvode Karla. Južno od Kronstadta bil je včeraj od nemških in avstro-

Pomorski junak.

Prinašamo sliko nemškega poveljnika podmorskega čolna „U 35“ kapitan-lajtnanta Lota-Ja v. Arnauld de la Periere, ki je bil pred kratkim od nemškega cesarja odlikovan z

Kapitan-lajtnant v. A. de la Periere

isjim redom „pour le mérite.“ Ta mladi je s svojim podmorskим čolnom in ju-moštrom v komaj % leta potopil 126 ladij s skupno težo čez 27.000 ton. ednost uničenih sovražnih ladij 150 milijonov mark.

ogrskih čet po ljutih bojih Predeal zavzet. Vjeli smo 600 mož. Na južnem izhodu prelaza Roter Turm bil je v zadnjih dneh močni rumunski odpor zlomljen.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. V ojstrem zasledovanju pred desnim armadnim krilom v razpuščenju umikajočega se nasprotnika dosegla je zvezna kavaljerija pokrajino od Caranura da. Po ljutem boju smo zavzeli Medgidio in Rasovo. — Skupni plen vstevši dne 21. oktobra poročanega znaša 75 oficirjev, 6693 mož, eno zastavo, 52 strojnih pušk, 12 topov, 1 minski metalec. Krvave izgube Rumunov in njuno pripeljanih ruskih ojačanj so težke. — Trdnjava Bukarešta je bila zopet z bombaridom obmetana. — Makedonska fronta. Nič novega.

Prvi generalkvartirmoyster Ludendorff.

Prodiranje proti Rumunom in Rusom.

A v s t r i j s k o u r a d n o p o r o č i l o o d s r e d e .

K.-B. Dunaj, 25. oktobra. Uradno se danes razglaša:

V zhodno bojišče. Armada nadvojvode Karla. Avstro-ogrške in nemške čete odvzele so nasprotniku Vulkan-prelaz. — Severno od Kampolunga boreče se zvezne bojne sile pridobile so istotako na prostoru. Na ogrski vzhodni meji se naprej bori. Szekleški infanterijski regiment št. 82 vzel je v gorovju Bereczk po ljutem ročnem boju neko močno utrjeno postojanko ob meji. Posadka je bila vjeta in uničena. Nikdo ni zamogel zbežati. — V „kotu treh dežel“ odbile so naše čete v svojih novih postojankah ruske napade. Neko krajevno vsiljenje sovražnika se je takoj izboljšalo. — Fronta princa Leopolda a bavarskega. Razven uspešnih bojev prednjih straž južno od Zborowa pri avstro-ogrških četah ničesar pomembnega.

Italijansko bojišče. Severni del kraške visoke planote stal je pod ognjem min in artiljerije.

J u ž n o - v zhodno bojišče. V Albaniji nič novega.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Cernavoda v Dobrudži zavzeta. — Velevažni uspeh.

Nemško uradno poročilo odsrede.

K.-B. Berlin, 25. oktobra. (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonašlednika Rupprechta. Vsled deževnega vremena je včeraj bojevno delovanje v pokrajini Somme in opešalo. Artiljerijski ogenj se povisuje le časovno. V večernih urah so se sovražni delni napadi na črti Les Boenfau Raucourt pred našimi obrambami z izgubami in brezuspešno razbili. — Armada nemškega prestolonašlednika. Na severovzhodni fronti ob Verdunu je neki francoski napad do gorečega fortu Douaumont na ozemlju pridobil.

V zhodno bojišče. Armada princa Leopolda a bavarskega. Neki plinski napad Rusov ob Szari se je izjalovil. Istotako je ostal neki napad russkih bataljonov pri Goiu Ostrowu severno-zapadno od Lucka brez vsacega uspeha. — Fronta nadvojvode Karla. V gozdih Karpatih ostale so pri bojih manjšega obsega pridobljene visočinske postojanke v naši roki.

Bojišče v Siebenbürgenu. Na vzhodni fronti Siebenbürske se pri krajevnih bojih položaj ni spremenil. Severno od Kampolunga smo z našimi napadi napredovali. V naskoku vzel je Vulkan-prelaz z nemškimi in avstro-ogrškimi četami.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. Zasledovanje gre po načrtu naprej. Cernavoda bila je danes zjutraj zavzeta. Posameznosti še niso znane. S tem je v Dobrudži nastopivši ruski armadi njen zadnja že-

lezniška zveza odvzeta in je dosežen posebno važni uspeh. — Makedonska fronta. Mir

Prvi generalkvartirmoyster Ludendorff.

Izpred sodišča.

Obojeni vojni lifieranti.

Klausenburg, 20. oktobra. Tukšno državno pravdništvo dvignilo je prikržnarjem Jakobu Wartenberg, Adolfu Wartenberg in Izaku Lazar obtožen, da so dobavljali armadi iz slabih ovčjih žuhov narejene usnjate telovinje. Sodnija je obožila obtoženje vsakega na 6 mesecov ječe, oziroma 3 meseca zapora. Na kraljevsko vloženi priziv bil je zavrnjen.

Železniške tativine.

Maribor, 21. oktobra. 34-letni Franc Horvat, pomožni delavec južne železnice v Studencih pri Mariboru, bil je iz lasti železnice pokraju več vagonskih predmetov v skupni vrednosti 172 kron. Njegova žena je seveda vedela, da so ti predmeti last železnice. Ignac Horvat bil je na 4 meseca, njegova žena pa na en mesec ječe obsojen. Seveda je prišel obojenec ob službo.

Politični proces v Bolgariji.

K.-B. Sofia, 21. oktobra. Proces podkupljenja bivšega ministra Ghena dieva in tovarišev, ki se je dne 6. septembra pred vojno sodnijo pričel, bil je danes dokončan. Ghena diev bil je zaradi veleizdajstva na 10 let, vsi drugi soobtoženi bivši člani sobranje ter oni obtoženci, ki niso bili trgovci po poklicu, bili so na 8 let prisilnega dela obsojeni. Obtoženi trgovci so bili oproščeni. Ghena diev je medtem na zatruljenju krv težko obolel, ki je nastopila po operaciji nekega karbunkla.

O izdelovanju olja in grozdih peček in bučnih jedere

poroča gospod ravnatelj Zweifler v letnem poročilu deželne sadje- in vinorejske šole v Mariboru za šolsko leto 1914/1915 sledče :

1. Uporaba grozdih peček.

Centrala za olje in mast na Dunaju je dala na razpolago na prošnjo mariborske podružnice c. k. kmetijske družbe 3000 kil grozdih peček za izdelovanje namiznega olja in jih dala v dobro urejen mlini za izdelovanje olja v bližini Maribora. Sadje- in vinorejska šola je tudi vposlala v mlini 350 kg lastnih, dobro očiščenih in posušenih peček grozda ter poroča na podlagi dobrijih izkušenj :

Dan za devetnove dobljene tropine je pustil delavec skozi mrežo, da se sprijete kepe tropin razdrobijo in pecili odstranijo. Nato se tropine razgrnejo v tanki plasti na zračnem prostoru in večkrat obražajo, da se jih ne loti plesen. Že med stiskanjem in zlasti po prešanju se spustijo medtem že prezračene tropine skozi pet milimetrov gosto sito, da odstranimo od peček luščine (koko) jagod in morebiti še zaostale pecje. Pečke so se posušile v sušilnicu za sadje in konečno očistile na vitem mlinu; prah, lahke, nezrele pečke in luščine so se skoraj dale popolnoma odstraniti. Tako pripravljene pečke so se dale nato v mlini.

Predstojčka dela vzamejo dosti časa; otežkujejo in podražijo izdelovanje olja.

Iz 350 kg pečk se je dobil 18 litrov olja in 290 kilogramov pogacha ali prga. Mlinar je zahteval za delo 28 K, kar je veliko, kajti stroški znašajo potem takem 8 K za 100 kil peček ali 1 K 55 v za vsak liter olja. Dobilo se je iz peček le pet odstotkov olja, kar je tako malo. Z ekstracijskim postopanjem se množina olja da približno podvajati, toda to je treba posebnih naprav, ki se ne bi izplačale za izdelovanje olja v malem. Tudi še ni rešeno vprašanje, ali bi ne zgubilo tako dobljeno olje na svoji dobroti.

Pogače vsebujejo glasom preskušnje, katero je izvedel na tukajšnjem deželnem kmetijsko-kemičnem preskuševališču ing. kem. Czack :

vode	14.98 odstotkov
surovega vlakna	43.77
protein	9.85
tolšce	6.91
duška prostih eks. snovij	19.94	"
rudinskih snovij (pepela)	4.55	"

Po Königu 535 krmkih enot.

Olje ima rujevozeleno barvo in je toraj glede barve in okusa slično bučnemu olju, toda na vsak način zatoča gede dobre za njim. Prge so temnorjavne in se dajo v mlini za drobljenje zrnja kaj lahko razdrobit.

osebno
Mir.
ojster
t.

lobljene pogače izgledajo kakor kavini pridatki. Konsimo opazovali na zavodu, žrejo svinje rade take teleta pa le, če te vrste pogače pomešamo z otrobi. Sroški izdelovanja tega olja so:

1. Za 350 kil peček, koje plačuje sedaj centrala	in mast z 20 vinarji kilo	70 K
2. plača mlinarju	28 "	
skupaj	98 K	

Odračuna se vrednost 290 kil prg po 20 v. 58 "

ostane toraj 40 K

Liter olja je toraj povzročil zavodu samemu 2 K stroškov.

V normalnih časih, ko so cene za olje mnogo nižje in dandanašnji in se plačuje za liter dosti boljšega olja 1 K 50 v do 1 K 60 v, pa ne moremo takrat govoriti o tem, da se izplača in izdelovanje olja nadaljnji peček, če peček kot takih sploh ne jemljemo in. Za to pa moramo jemati ozir na izdelovanje ki ne stane nič manj nego sploh znaša kupnina.

V obratihi pa, kakor recimo pri malem posestniku mlinarju — slednji dobi pri nas po starri šegi in nastonu nekoliko tropin — bi se pač lahko izdelovalo olje, ker se storii vse delo, ki je potrebno, da pravijo pečke za mlino, le tako o prilikah. Zlasti se mota tam, kjer iz tropin kuhanje žganje ali delajo po pijačo. V tem primeru izkoristimo tropine v to svrhu in z odbiranjem peček, ki je sicer tudi nego pri svežih tropinah, še vnovič izkoristimo te.

V nekaterih pokrajinalah naše kronovine, kakor na v okraju Ivnica, pri Ligistu in po drugih krajih, resnici tudi izdeluje iz grozdnih peček olje. V splošno pa bo — kakor že rečeno — izdelovanje olja iz teh peček težko dobilo posebno gospodarsko važnost, ker se ravno v vinorodnih krajih prideluje buče od nekdaj z mnogo večjim uspehom izdeluje buče.

2. Izdelovanje olja iz bučnih jederc.

Neobsejani prostori v zelenjadniku in prosta mesta vesnici so bili začenjeni s koščicami buč. Koščice so posebne vrste, so namreč brez lušči. Zasajeno je merilo 13 arov in je dalo 61 kil koščic brez. Samoobsebi je umljivo, da se jo dobilo tudi dosti za svinje, saj so tukve znane kot dobra jed za želenje. Na pripravo urejenem mlinu se je iz 61 kg jenapravilo 22 litrov olja in 29 kil prg. Dobilo se je 36% olja, kar je gotovo vredno, da se povdarija smo do preiskati na tukajnjem kmetijskem preskuševališču. Vsebujejo pa:

ode	15 — odstotkov
zrovega vlakna	522 "
zrovega proteina	5075 "
zrove tolšč	1020 "
čoksičkih protih ekstraktnih snovih	1038 "
čoksičkih snovij (pepela)	845 "
čoksičkih vrednosti po Koniču	13203 "

Kakor razvidimo iz predstoječih številk, so te potemno močno krmilo in piča za podrejo, ki zlasti svoje velike vsebine proteina in tolšči daleč nadve pogace iz grozdnih peček. Te prge toraj lahko do najmanj dvakrat do trikrat višje nego prge iz bučnih peček. Ako upoštevamo vrednost buč za krmilo in lahko dobivanje jederc iz njih, lahko vzamemo tudi jederca tam, kjer prideluje posestnik sam buče,

Cratniceanu.

Penzionirani general Cratniceanu, eden vijih vojnih hujškačev v besedi in pisavi v Avstro-Ogrsko, bil je po rumunskih ponau na vseh koncih imenovan za šefu ru-

General Cratniceanu.

skoga generalnega štaba. Sodilo se je v izdajalev, da bode možakar takoj goval. Medtem pa je bil že parkrat grov tepen. In v kratkem menda rumunska uva ne bode potrebovala nobenega generalnega štaba in nobenega šefa, ker bodo vrnja izginila kakor belgijska, srbska in gorska armada. Vkljub temu prinašamo izdajalskega hujškača Cratniceanu.

s prav malim zneskom, morebiti s 40 vin. do 1 K. Nagnaljamo pa, da imamo tukaj v mislih takozvane koščice brez luščin, katerih toraj ni treba luščiti. Razven sušenja in očiščenja nimamo toraj drugače prav nobenega posla z njimi. Vrednost prg lahko določimo s 40 vin. za 1 kg.

Na podlagi zgoraj navedenih številk in plače mlinarju znašajo stroški za olje:

1. Vrednost jedere 60 kil po 40 vin. . . . K 24 —
2. plača mlinarju za 22 litrov olja po 20 v 440
3. plača mlinarju za 9 komadov prg po
30 vin. (za kilogram) 270
4. plača za delo 4 —
skupaj K 3510

Odšteje se vrednost prg, 29 kil po 40 vin. " 1160

ostane K 2350

1 liter olja povzroči toraj zavodu samemu 1 K 7 vinarju stroškov.

Ako pa vzememo za preračunanje ceno neolusčenih koščic z 80 vinarji za kilogram, kakor jih sedaj plačuje centrala za olje in mast, upoštevamo nadalje tudi to, da se iz njih ne dobi toliko olja in prge nimajo take vrednosti, znašajo stroški izdelovanja primerno več; nikakor pa ne prekoračijo zneska 2 K od litra olja.

Cena o času tega poročila je bila dosti višja.

Razno.

Živinski in svinjski sejmi v Ptiju zopet otvorjeni. Kakor znano, je izbruhnila pred nekaj časom v nekaterih krajih ptujskega političnega okraja nevarna kužna bolezen na gobcih in parkljih. Prizadevanju merodajnih činiteljev se je posrečilo, da se je ta bolezen ne samo omejila, marveč tudi popolnoma odpravila. Vsled tega so tudi vsi živinski in svinjski sejmi v Ptiju zopet odvoljeni in se vršijo tako, kakor pred izbruhom bolezni. Svinjski sejni se vršijo v Ptiju vsak sreda, živinski sejni pa vsak drugi tretjak. Prihodnji živinski sejem bode dne 7. novembra, prihodnji svinjski sejem dne 2. novembra. Opazujamo cenjene živinorejce in kupce na to in upamo v interesu domačega gospodarstva na mnogobrojno udeležbo.

Kmetice, pamet! Nimamo navade, da bi medene besede govorili, kadar nam tiči grenost v srcu. Tudi nam ni treba dokazovati, da smo že skoraj več kot 15 let zastopali prave kmetske interese naših pokrajin. Hujškati zna pač vsaka „slapa“ ali nam se ne gre za hujškanje. Mi potresujemo sedanji vojni položaj tako, kakor je v resnici. Mi ne skrivamo ničesar in mi se tudi ne bojimo resnice povedati. Ko bi bili vsi kmetje možje doma, bi nam gotovo priznali, da imamo prav. Žal, da imajo zdaj — zlasti pri ženskah — gotovi hujškači izredno veliki vpliv. Izpregovorili bi danes radi celo vrsto stvari; ali razne okoliščine, ki se jih v sedanjih razmerah niti omeniti ne sme, brez da bi tu ali tam gotovo nervoznost povzročile, nas obsojajo v molk. Časopis bi moral dandanes imeti pravzaprav le tole vsebino: — — — ! ! ! Pa pustimo to, kajti drugače bi znale celo te črte izginiti, kakor so v našem listu že izginili članki, ki smo jih v „Straži“ in „Slovenskem gospodarju“ čitali... Povedati bi imeli danes le kmeticam par stvari. V zadnjih časih smo n. p. opazovali pri mestnih trgovinah, da sé tam v gotovih urah in dneh zbirajo cele množine kmetskih žensk, ki čakajo s kartou in denarjem na to ali ono blago. Zlasti pri sladkorju se to opazuje. Gotovo privoščimo tudi mi kmeticam in njih družinam sladko kavo. Pred nekaj leti sicer na kmetih ni noben vrag povprašal za strupeno kavo. Vsakdo je bil tam s kako mlečno jedjo zadovoljen in zasmehovali so meščane, ki so si svojo cikorino čorbo oslajšali z belim sladkorjem. Žal, da so na kmetih danes to neumnost posnemali in da se danes trgoja za drago kavo in sladkor, kakor vrag za verno dušo. V mestih bi bilo mnogo ljudi, ki bi Boga na kolenih hvalili, ako bi zamogli namesto kave svoji deci mleka ali žgancev dati... Pri mestnih trgovinah pa stoji dandanes na stotini kmetskih žen, ki čakajo od ranega jutra pa do večera na pol kile cukra. Doma jim delo zaostaja, — to jih nič ne briga! Doma jim ostaja deca brez nadzorstva, — to jih ne boli! Doma jim zanemarja gospodarstvo, katerega ne more v vojni stojeti mož nadzirovati. Vse to je gotovim ženskam deveta brigam. Za en „kofetek“, za en

„cukrček“ zapravljajo čas. In čas je danes denar, je več kot denar in več kot zlato... Kmetice! Vaši možje se bodejo po zmagovito dokončani vojni vrnili in vprašali vas bodejo: Kaj si napravila iz mojega posestva, iz moje očetnjave, iz moje nedolžne dece? ... Vse to je treba pomisliti in — brez hujškanja premisli! Zabavali se bodovali pozneje; danes pa je treba vpoštevati, da je vsaka ura izgubljenega dela pravo izdajalstvo na tisti domovini, katero branijo kmetski možje s svojo srčno kryjo. To smo hoteli povedati za danes. Prihodnji še več, pa brez ozira na zameri posameznikov!

Iz bojnega polja nam pišejo: Severno bojišče, dne 18. oktobra 1916. Velecenjeni! Iskrene pozdrave g. vodji in vsem pletarjem državne in deželne pletarske družbe v Sv. Barbara v Halozah —

iz daljne prav mrzle gore,

kjer zdrav sem in dobro mi gre...

Pozdrave pošilja Vaš zvesti prijatelj Barbaričan Joh. Jerečen, L. G. k. u. k. B.-Abtlg. 11, Etappenfeldpost 260.

Iz bojišča se nam piše: „Dragi „Štajerc“! Tudi mi train-vozniki ti moramo naznamiti našo vojaško službo. Mi noč in dan vozimo pijačo in jedila, da našim vojakom ni nobena sila; vi vojaki pa le pogumno naprej, da hitro potirate sovražnega Italijana nazaj. Ti pa, dragi „Štajerc“, pridno prihajaj k nam, in te prosimo, prinesi nam kmalu od ljubega mira kaj, da se vrnemo v naš ljubi domovinski kraj, kjer prebivajo naši ljubi. Pozdravljamo vse naše žalostne žene in otročke. Train-vojak Furlan Franc, Dobova pri Brežicah; Franc Pečnik iz Dol. vasi pri Artičah; Jozef Kukovica pri Brežicah; Franc Trstenjak, Grabonos pri Sv. Juriju na Ščavnici; Jozef Slana, Sv. Križ pri Ljutomeru; Martin Čolnik v Drakovih; Franc Kolednik v Medribniku št. 7, sv. Barbara v Halozah.

Subvencionirane bike se ne sme rekvirirati. C. kr. kmetijska družba opozarja okrajne obore, občinska predstojništva in lastnike subvencioniranih bikov, da ne smejo oddajati subvencioniranih bikov — in sicer tudi ne potom rekvizicije — pred pretekom dveletne rejne dobe ali pa sploh pred potekom se nadaljnega leta, če se je bikorejcu priznala posebna nagrada za to, da obdrži bika za plenitev še nadaljnjo leto.

Mariborski prostovoljni strelec. Gosp. Franc Fasching, v miru mariborski učitelj in zdaj bataljonski adjutant prostovoljnih strelec na bojišču, piše g. direktorju Philipu Pečku glede mariborských strelecov med drugim tako-le: „Mladenci so v resnici veliko storili. Tako na primer vrgla sta dva „švarma“ strelec (24 mož) en italijanski bataljon. Doslej je bilo 58 strelecov dekoriranih. Pač častno za našo spodnještajersko mladino!“

V konkurz je prišel mariborski špecerjski trgovec Karl Kasmir. Za konkurznega komisarja je bil imenovan dež. sodni svetnik dr. G. Wokaun, za oskrbnika mase pa odvetnik dr. Fritz Juritsch.

Izmisleni rop. Iz Srednješča se poroča: Barbara Kirič iz Huma je izgubila par čevljev. Da ne bi bila od svojcev kaznovana, povedala je, da je bila od neznancev napadena in oropana. Orožniki so seveda kmalu dognali, da se je deklinata lagala in so celo zadevo ormožki sodniji izročili.

Kamenje proti brzovlaku. Pred kratkim je nekdo na progi Ponikva - Grobelno na popoldanski brzovlak vrgel veliki kamen, ki je eno okno prvega razreda razbil, brez da bi koga ranil. Orožniki zasledujejo storilca.

Srebrna poroka. Dne 26. t. m. praznoval je vrli naš somišljenik odvetnik gosp. dr. G. Delphin s svojo splošno spoštovano soprogro srebrno poroko. Čestitamo paru prav iskreno!

Odlikovanje od Rdečega križa. G. Martin Murščet, gostilničar in posestnik v Strihovcu pri Š. Ilju (Slov. gor.) bil je za svoje nabiralno delovanje v prid „Rdečega križa“ z bronasto častno medajlo odlikovan. G. Murščet je vrli naš somišljenik in mu prisrčno čestitamo.

Železničarjeva smrt. Iz Maribora se poroča: Dne 22. t. m. našli so konduktterja